

Gagarin-díj

A Nemzetközi Repülőszövetség vasárnap Londonban véget ért 61. közgyűlése határozatot fogadott el Gagarin-díj alapításáról. Az érdemét a szövetség azon tagjainak ítéli majd oda, akik egy-egy esztendő legkimagaslóbb eredményeit érik el a kozmikus térség meghódításában.

A szövetség egyidejűleg határozatot hozott arról is, hogy április 12-ét, vagyis azt a napot, amelyen Jurij Gagarin az emberiség történetében először emelkedett űrhajóval a világűrbe, nemzetközi repülési és űrhajózási nap-pá nyilvánítják.

Meghalt Jakab Rudolf

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Partizán Szövetség mély megrendüléssel és fájdalommal tudatja, hogy Jakab Rudolf elvtárs, a Kommunista Magyarországi Pártjának alapító tagja, a Magyar Tanácsköztársaság vörös őrségének egyik parancsnoka hosszan tartó betegség után 1968. december 7-én elhunyt. Jakab Rudolf elvtárs temetése december 7-én, szombaton 14 órakor lesz a Kerepesi temetőben, a Magyar Munkásmozgalom Nagy Halottainak Pantheon-jában.

KIS UTCÁK – jogos panasszal

A Szent István térből nyíló Imre utca olyan rövid, hogy 300 lépéssel át lehet érní. Mégis zajos és főleg elhanyagolt, egyáltalán nem illik a belvárosos Korábban kitiltották a térről — a piac közelsége miatt is — az ott placcoló fuvaroskocsikat, parkolásukra viszont nem jelölte ki az illetékes I. kerületi tanács a rövid kis Imre utcát, amelynek burkolata mindössze 3 és fél méter széles, úgynevezett sárrázós úttest, jobbról és balról földpadkával. Különböző is a Lenin körüttől a Nagykörútig ennek az útszakasznak — Szent Mihály, Imre és a szintén rövidke Szappanos utca — olyan az állapota, hogy tengelytörésre is számítson, aki ott közlekedik járművel. Nyaktörő, mély hepehupák tátonganak. Mégis ott bonyolódik le jelentős forgalom. E kis utcák lakói újból és jogosan kérik: javítsák meg végre az úttestet, a járdát!

Az Imre utcai lakóknak az is jogos panaszuik, amiért engedély nélkül előtűk placcolnak a fuvaroskocsik nap-hosszat. A lovak után ott-hagyják a szemetet, piszkot. A földpadka jobbról és balról olyan, mintha mélyszántást végeztek volna rajta. A kocsik tengelyig süppednek a sárban, a lovak pedig csúdig

A vevő észreveszi, hogy a boltban több, többféle vagy éppen kevesebb az áru. A vevő úgyszólván naponta betér a megszokott üzletbe s kedvére van, ha az eladó előzékenyen bánik vele, szereti ha az üzletben rend-tisztaság, otthonosság uralkodik.

Elvek és gyakorlat

Eddig azt tapasztalták, hogy a szegedi Éliker üzleteiben a kezdeményezések többsége sikerrel járt. A fogyasztók megnyerése mellett a vállalati eredmények is javultak. Igaz, éppen a pártszervezet, a kommunista javaslatára és állandó aktív közreműködésével kezdtek a reformokhoz s hajtották végre az aprólékosan kidolgozott feladatokat. Még az 1967 júniusában megtartott pártvezetőségi ülésen határozták meg — a gazdasági vezetőkkel egyetértésben — a főbb elveket, amelyek szerint a boltok 1968 januártól dolgoznak. Ekkor egyeztek meg abban, hogy felülvizsgálják és szükség szerint alakítják a vállalat szervezeti felépítését; hogy kidolgozzák a vevők érdekeit jobban szolgáló hatékonyabb anyagi érdekeltég és az ösztönzőbb bérezés formáit. Továbbá: a szocialista versenymozgalom szélesítésével és kézzel foghatóbbá tételével szilárdítják a rendet és erősítik a fegyelmet, hogy a közvetlen beszerzési kapcsolatban levő termelő vállalatokkal még szorosabban működnek együtt az áruellátás javításáért.

A párttaggyűlésen, termelési tanácskozásokon ismertették, vitatták a vállalat alkalmazottjaival, az eladókkal ezeket az elveket, az ezeken alapuló gyakorlati elképzeléseket. A pártszervezet, a szakszervezet, az Élikernél

igen jelentős szerepet betöltő ifjúsági szervezet és a vállalat gazdasági vezetőinek szoros együttműködése ellenére is szívós munkára volt szükség, hogy az új célok érvényre jussanak, mielőbb bizonyítani lehessen az eredményekkel. Erre először áprilisban nyílt alkalom, amikor a párttaggyűlésen a vállalat igazgatója ismertette első negyedévi munkájukat. Itt mondták ki először s hangsúlyozták azóta is, hogy a boltoknak adott önállóság a gyakorlatban mutatta meg, ki a jó üzletember, ki az igazán talpraesett eladó. Előzőleg a központi elosztás szisztémája szerint látták el áruval a boltokat, januártól csak olyan és annyi árut szállítanak a boltokba, amilyenre és amennyire megrendelés érkezik a központhoz. Az önállóság lehetővé teszi azt is, hogy a boltok nagyobb része a szabadpiacon közvetlenül beszerezhesse a gyümölcsöt, zöldséget, tojást és egyébét. Az új vonás, hogy az egyes boltok eladójának megválogatásában, a létszám kialakításában az ediginél nagyobb beleszólást kaptak a boltvezetők.

Mindenki haszna

Természetes, hogy a boltok vezetőinek nagyobb önállósága több hozzáértést és felelősséget is követel. A bolt a vállalat kis egysége, ahol gazdálkodni kell. Mert ha nem jól gazdálkodik, sok az eladatlan készlet értéke, akkor csökken a boltvezető és az eladók keresete. Ha nő a forgalom, emelkedik a termelékenység, nagyobb a vállalati és az egyéni jövedelem is. A kereskedők rájöttek, hogy a forgalmat nem elsősorban a vevők számának növelésével, hanem az áruválaszték bővítésével lehet emelni. Ha a vevő az eddig másutt beszerezett cikket is megszokott boltjában

kapja meg, többet vásárol. A törzsvevőkör stabilizálását segíti az udvarias kiszolgálás, a higiénikus bolti környezet, ezért ezekre a követelményekre is nagy gondot fordítanak. S mindez nem hiábavaló. 1968 első háromnegyed évében 7 és fél százalékkal, 22 millió forinttal többet forgalmaztak az Éliker boltjai, mint tavaly a hasonló időszakban. Ez elsősorban a vevőknek volt jó.

De mivel a forgalomnövekedés kétharmadát a termelékenység — üzleti vonatkozásban a szervezethez — eredményezte, csak egyharmadát produkálták létszám-emeléssel, az előzetes számítások szerint 5-6 nappal több nyereséget fizethetnek a dolgozóknak, mint a múlt évben.

Érdeklődés az újdonságok iránt

A jó politikai munka megteremté tehát gyümölcsseit. A pártszervezet vezetőségi ülésein minden alkalommal beszámol egy-egy gazdasági vezető. A havi és a negyedévi értékeléseket boltonként ismertetik, így minden bolt dolgozója látja, hol szorít a cipő, min kell javítani a következő időszakban. A pártszervezet mindezeket kívülről pártmegbízást is gyakran ad azoknak a boltoknak a segítségére, amelyekben lemaradás van, amelyekben valamilyen hibát kell megszüntetni. A munkában a szocialista és az ifjúsági brigádok tagjaira, ezeken belül elsősorban a párttagokra támaszkodnak.

Soha ilyen élénk érdeklődés nem volt az eredmények iránt — mondják a vállalat vezetői. Ez az élénkség a politikai és a szakmai továbbképzés iránt is tapasztalható. A kereskedők tudják, hogy az új követelményeknek, az egymással is folytatott verseny feltételeinek csak úgy felelhetnek meg, ha tisztában látják a napi események összefüggéseit, és ha jobban elsajátítják a gazdálkodás helyes módszereit. A pártszervezet ezeknek a kívánásoknak igyekszik eleget tenni, ezért sajátos tanfolyamokat előadásokat biztosít a vállalat dolgozóinak. Decemberben pedig a taggyűlés napirendjére tűzi az évi munka értékelését, ami alkalom ad majd a következő év feladatainak meghatározására is.

Kondorosi János

L. F.

Gépalkatrészek kedvezményesen

A Mezőgazdasági Gépalaktrész Ellátó Vállalat hétéves időszakos árleszállítási kedvezményt kínál a mezőgazdasági üzemeknek gépalaktrészek megvásárlására. Az akció, amelynek során 300 millió forint értékű raktárkészletet bocsátanak áruba, december 15-ig tart. Ezalatt átlagosan 32,7 százalékos kedvezményvel szerezhetik be az üzemek a téli gépja-

vításokhoz szükséges alkatrészeket, elsősorban az erőgépek tartozékait. Tizenkilenc vidéki Agroker telepen 5400 féle alkatrész kerül a vásárlók elé, többek között például a Zetor alkatrész-sorozat, amelyhez különösen a nyár elején eléggé nehezen lehetett hozzájutni, — és az F-80-as és 100-as típusú lánctalpas vontatókhoz való cseredarabok.

Segéd munkás-gondok

Évek óta leggyakrabban ezzel a felirattal találkozhatunk az üzemek bejáratainál: „Segéd munkásokat felvesszünk”. Rendkívül nagy a gépeket kiszolgáló, az anyagot rakodó-szállító segéd munkások iránti igény. Egyes számítások szerint az ország minden harmadik munkása anyagmozgatással foglalkozik. Gyorsan növekszik a termelés, az áruszállítás és nem tart vele lépést az anyagmozgatás, -rakodás, -tárolás gépesítése. Az anyagmozgatás alacsony színvonalú gépesítésének két fő oka van. Egyrészt nem kifizető a gépesítés, mivel a jelenlegi viszonyaink között olcsóbb a nyers fizikai erő, mint a technika. Másrészt a gépek, berendezések, a beruházási eszközök hiánya is növekvő segéd munkásigények irányába hat. (A vállalatok meglévő eszközeit többnyire a termelést közvetlenül bővítő beruházásokra fordítják.)

Végül is a gondok a rendkívül kielezett segéd munkás-keresletben jelennek meg. Az ország mai magas foglalkoztatási színvonala mellett viszont a segéd munkás-utánpótlás természetes forrásai meglehetősen elapadtak. Mert ki megy el ma segéd- (vagy betanított-) munkásnak? Az esetek túlnyomó többségében az, aki felnőtt fejlet és szakma nélkül (a mezőgazdaságból és a családi háztartásból) kerül az iparba. A pályát kezdő fiatalok pedig szakmát tanul, technikumot, szakközépiskolát végez és mindjárt a munkásosztály képzetesebb rétegébe áll be. Aki pedig szakma nélkül felnőtt korban csak segéd munkásként helyezkedhet el, az is igyekszik előrejutni, gépre kerülni, szakmát tanulni. Vagyis a segéd munkás pozíció — legalább is rendezett viszonyok között — csupán belépő a szakképzéssel, szervezethez igénylő üzemi munkásság törzsgárdájába.

Szükséges ismételt hangsúlyozni, hogy ez lenne a munkásosztály számbeli gyarapodásának és belső fejlődésének természetes folyamata. A rendkívüli segéd munkás-kereslet azonban bizonyos torzulásokhoz vezetett. Gyorsan növekedtek és ma is gyorsan növekednek a segéd munkás-keresetek, megelőzve nemcsak a kezdő, hanem a néhány éves gyakorlati bíró szak munkásokat is. Még nem tudni, meddig tart, és hol áll meg ez a folyamat, amely a kínálatot messze meghaladó kereslet miatt anyagilag előnyben részesíti és így óhatatlanul életcéllá teheti a képzetlen munkát.

Rendkívül nagy a munkaerő-vándorlás és alacsony a fegyelman színvonala e rétegben. A segéd munkásnak nincs veszténivalója, hiszen egymásra licitálnak érte az üzemek. A felduzzadt lélekszámú és a fejlődésben megrekedt segéd munkásság sokféle társadalmi problémának is melegágya.

Tehát a társadalmi és a gazdasági problémák megoldása miatt egyaránt figyelmet érdemel a segéd munkás-gondok enyhítése. Nem szabad az anyagmozgatás gépesítését csak gazdasági feladatnak tekinteni. Mégkevésbé leszűkíteni egyszerű kalkulációra: mibe kerül a segéd munkás és mibe a gép? Nincs elég segéd munkás és ezért is nélkülözhetetlen a gép. És azért is, mert a legkorszerűbb termelőberendezéseket képtelenség kiszolgálni és kihasználni évszázados módszerekkel, nyers fizikai erővel.

De aligha tekinthetjük üres szólamnak: szocialista rendszerünk emberiségéből is következik a nehéz fizikai munkák gépesítése. A dolgozók felszabadítása a testet és a lelket egyaránt deformáló nyers, durva munka alól olyan társadalmi feladat, amelynek végrehajtása a vállalatok gazdasági érdeke is. Csak így vehetnek véget a jelenlegi krónikus segéd munkás-hiánynak, s növelhetik — a szükségletekkel összhangban — keresett cikkek gyártását.

A reform nyomán, a tényleges szükségletekhez jobban igazodva indult meg erőteljesebben hazánkban a korszerű anyagmozgató, -rakodó, -tároló, -szállító berendezések fejlesztése és gyártása. Több, ezzel kapcsolatos, bevált külföldi konstrukciót, gyártási eljárást is vásároltak üzemek. Konvejsorok, szállítószalagok, speciális raktári berendezések, konténerek, rakodólapok, állványelemek kerülnek hamarosan kereskedelmi forgalomba. Cél szerű műszaki-fejlesztési és hitel politikával kívánatos a felhasználó üzemek és ösztönözni a korszerű berendezések széles körű alkalmazására.

K. J.

Gyógyászati segédeszközök

új üzeme

Kinötte régi „ruháját” ez az üzem is: a Gyógyászati Segédeszközök Gyárának szegedi telepe hosszú időn át küzdött a helyszűkével, a szociális ellátás gondjaival. November 18-a óta azonban új munkatermeket, öltözőt, fürdőt, ebédlőt kaptak a gyógyászati segédeszközök készítői egy Klauzál téri épületben, ahol 1 millió 200 ezer

forint építési költséggel alakították ki számukra a megfelelő feltételeket.

Mint Barkos Bertalan telepvezető elmondotta, az országban ez az egyetlen komplex segédeszköz készítő üzem. Most már a cipész ktsz-tól is átvették az orthopéd cipők gyártását, korábban ugyanis a szöveteiket állította elő a cipőket, a tartozékokat, a járógépeket pedig a telep. Alapvetően egyébként a művegtagok gyakorlott készítői dolgoznak itt: szaktudásuk fontos kiegészítője az orvosi kezelésnek. A kozmetikai pótlásban — például a csonkult kéz kiegészítése — is mind tökéletesebbet tudnak nyújtani.

Speciális helyzetükből következően, hogy a vállalat adómentességet élvez. Ez,

valamint a cikkek egy részére adott külön állami támogatás is mutatja, hogy államunk mindent megtesz a zavartalanabb betegellátásért, a szélesebb körű gondoskodásért. Az üzem krónikája is erre utal: míg 1956-ban, az alakulás évében 821 munkadarabot, idén mintegy 42 ezer segédeszközöt gyártanak.

A csipőficamos gyerekek, a sérült, csonkult beteg emberek jobb ellátásához járult hozzá az új üzem létrehozása is. Kedvezőbb körülmények közt fogadhatják a három — Csongrád, Bács, Békés — megyéből, de az ország más tájairól is érkező betegeket, a nagy pontosságot, gondosságot igénylő munkát jobb feltételek közt végzik. Fölmerült olyan igény is, hogy a hét három napján az orvosi szaktudás is „hához jöjjön”: ha ez megvalósul, a helysini rendelés-tanácsadás újabb előrelépést jelent majd a beteg-ellátásban.

KEDD,
1968. DECEMBER 3.

DEL-MAGYARORSZAG 3